

בעניין:

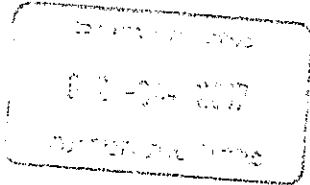
העמותה לדמוקרטיה מתקדמת (ע"ר), 580494870

ע"י ב"כ עוה"ד יפעת סולל ו/או אהד הלוי

מסמטת יליג 4, תל אביב

טל': 050-377723; פקס: 02-6242710

דוא"ל: yifat.solel@gmail.com

העותרת;

- נ ג ד -

1. ח"כ הרב יעקב ליצמן, שר הבריאות

ע"י פרקליטות המדינה

משרד המשפטים

רחוב צלאח א-דין 31, ירושלים

טל': 02-6466590; פקס: 02-6467011

2. פיליפ מוריס בע"מ, ח.פ. 3-386648-51

ע"י ב"כ עוה"ד ירון אלחנני ו/או חגית אברהמי ו/או דרור קדם ו/או לירון עמרם

ו/או מעין באהר

ממשרד מיתר ליקוורניק גבע לשם טל ושות', עורכי דין

מדרך אבא הלל סילבר 16, רמת-גן 5250608

טל': 03-6103100; פקס: 03-6103111

המשיבים;

תגובה מטעם המשיבה 2 לבקשה למתן צו ביניים

בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד מהימים 19.3.2017 ו-22.3.2017, מתכבדת המשיבה 2, פיליפ מוריס בע"מ (להלן: "המשיבה"), להגיש תגובה תמציתית לבקשת העותרת, העמותה לדמוקרטיה מתקדמת (להלן: "העותרת"), למתן צו ביניים (להלן: "הבקשה" או "הבקשה למתן צו ביניים").

בית המשפט הנכבד מתבקש לדחות את הבקשה על הסף ו/או לגופה ולחייב את העותרת בהוצאות המשיבה בהגשת תגובה זו. ככל שבית המשפט הנכבד לא יראה לנכון לדחות את הבקשה על יסוד הנימוקים בתגובה זו לבדם, יתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע מועד לדיון בפניו, על-מנת שיתאפשר למשיבה לפרוס את טיעוניה ביתר הרחבה.

א. מבוא

1. בעתירה העיקרית, העותרת חולקת על האופן בו מתייחס המשיב 1, שר הבריאות, חבר הכנסת הרב יעקב ליצמן (להלן גם: "השר" או "שר הבריאות") למוצר חדשני לחימום טבק ללא בעירה, ומבקשת כי בית המשפט הנכבד יורה לשר להסביר מדוע "IQOS" אינו צריך להיות כפוף להוראות חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק, תשמ"ג-1983 (להלן: "חוק הגבלת הפרסומת").

תהא אשר תהא עמדתו של השר בתגובתו לבקשה, שאלת תחולתו של החוק היא עניין לפרשנות משפטית, שביט משפט נכבד זה יהא צריך להידרש לה במסגרת העתירה העיקרית.

2. אלא שהבקשה למתן צו ביניים היא למעשה מרחיקת לכת אפילו יותר מהעתירה העיקרית (המופרכת כשלעצמה), ודורשת לאסור באופן מוחלט את המכירה והשיווק של המוצר דידן, "כך שיימנע הנזק הבריאותי לתושבי ישראל... באם זה ימשיך להיות מופץ בלא כל אזהרה". העותרת מבקשת גם צו ביניים חלופי, אולם סעד זה הוא למעשה זהה לסעד המבוקש במסגרת העתירה העיקרית.

3. כמפורט להלן, עסקינן בעתירה נטולת בסיס משפטי כלשהו. מטעם זה, כמו גם מטעמים רבים נוספים, יש לדחות את הבקשה למתן צו ביניים על אתר. העותרת אינה מצויה לחלוטין בעובדות הנוגעות למוצר או, גרוע מזה, מטעה את בית המשפט הנכבד. כך, למשל, בעתירה נטען, ללא כל ראיה, כי:

(א) IQOS נמכר ללא כל אזהרה לצרכנים באשר לסיכונים בריאותיים ולהתמכרות. בכך אין כל ממש. אזהרה לפיה "מוצר זה מזיק לבריאותך וממכר" מופיעה על כל חפיסה של HEETS (יחידות הטבק לחימום שמהותן תפורט להלן).

(ב) IQOS נמכר לקטינים. גם בכך אין כל ממש. המוצר נמכר רק לבגירים ועל גבי כל חפיסה נכתב במפורש כי "המכירה אסורה לקטינים מתחת לגיל 18".

4. כמפורט ביתר הרחבה להלן, מערכת IQOS לחימום טבק ("מערכת IQOS" או "המוצר") היא חלופה לעישון טבק, שעשויה להציג פחות סיכון לנזק למעשנים בגירים שעוברים להשתמש בה במקום להמשיך לעשן סיגריות. היא אינה יוצרת עשן או בעירה, אלא מפיקה אדי טבק עם ניקוטין, המכילים רמות כימיקלים מזיקים ובעלי פוטנציאל להזיק הנמוכות באופן משמעותי מאלה הנמצאים בעשן סיגריות. המוצר הוא מוצר מוביל בתוך קטגוריה חדשה לחלוטין של מוצרי טבק ללא עישון. בדומה לרשויות ממשלתיות במדינות רבות נוספות, הרשויות בארץ, לרבות רשות המיסים ומינהל המכס, וכן שר הבריאות, הכירו בכך שמדובר במוצר מסוג חדש, שאינו מהווה מוצר טבק לעישון כלל ועיקר.

5. כך, למשל, במכתבו של ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, פרופ' איתמר גרוטו, מיום 15.5.2016 הממוען לגבי איריס סעדון, מנהלת תחום חוקיות היבוא ברשות המיסים (נספח 5 להלן), שהעתק ממנו נשלח למשיבה, נכתבו בקשר ל-IQOS הדברים הבאים:

"מדובר בקטגוריה חדשה של מוצרים אשר חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק, התשמ"ג-1983, אינו חל עליה ולפיכך, בין היתר, אין על החברה [פיליפ מוריס בע"מ] חובה להדפיס על חפיסת המוצר הנ"ל אזהרות בריאות כלשהן."

6. המשיבה הסתמכה על מסקנותיהן של הרשויות הנ"ל והחלה במכירת המוצר. מתן צו ביניים יגרום למשיבה נזק בלתי הפיך. מאידך, לעותרת לא ייגרם שום נזק אם הבקשה למתן צו ביניים תדחה. למעשה, ספק רב אם לעותרת יש בכלל זכות עמידה בפני בית משפט נכבד זה.

7. בהתאם להלכה הפסוקה, דינה של הבקשה למתן צו ביניים להידחות על אתר מכל אחת מהסיבות הבאות:

(א) העדר סיכויי הצלחה: סיכוייה של העתירה העיקרית להתקבל הם נמוכים ביותר, משום שאין כל בסיס לניסיון להחיל את חוק הגבלת הפרסומת על IQOS. זאת, מהסיבה הפשוטה שהשימוש במוצר אינו כרוך ב"עישון".

(ב) מאזן הנוחות נוטה בבירור לטובת המשיבה ונגד קבלת הבקשה למתן צו ביניים: המשיבה מפרסמת את המוצר דידן החל מחודש דצמבר 2016. המשיבה מוכרת אותו בחנות מקוונת המיועדת לכך החל מינואר 2017, ובנקודות מכירה נבחרות החל מחודש פברואר 2017. במסגרת פעילות זו, בין היתר, המשיבה רכשה מלאי וביצעה הזמנות למלאי נוסף, התקשרה בהסכמים עם מפיצים וספקים והתקשרה בהסכם לשכירת חנות המותאמת למכירת המוצר. המשיבה ייחדה עובדים למטרות קידום המוצר, לרבות באמצעות חנות מקוונת, והשקיעה רבות בהדרכה של אנשי שיווק מתאימים.

(ג) ההשקעה הכוללת בפעילות דלעיל עומדת על מיליוני דולרים, שיירדו לטמיון אם בית המשפט הנכבד יעתר לבקשה למתן צו ביניים. זאת ועוד, אלפי המעשנים הבגירים שכבר רכשו את המוצר ייאבדו את השקעתם ומירב הסיכויים שיחזרו לעישון סיגריות. איסור על מכירת המוצר בעת הזו יגרום לנזק בלתי הפיך למיתוג של המוצר, תדמיתו והמוניטין שלו, שיביא לפגיעה ללא תקנה בסיכוייו של המוצר להתקבל אצל מעשנים בגירים בישראל. **מכאן שמתן צו ביניים יפגע באופן בלתי הפיך בחופש העיסוק של המשיבה**, ואף יכרסם בפוטנציאל שיש לקטגוריה זו של מוצרים להיטיב עם בריאות ציבור המעשנים הבגירים בישראל בהשוואה להמשך עישון סיגריות.

(ד) מאידך, לעותרת ולציבור (ככל שהעותרת יכולה בכלל לשמש פה לציבור, דבר המוכחש) לא ייגרם נזק כלשהו עקב דחיית הבקשה. זאת, משום שבניגוד לטענות העותרת, המוצר נמכר כבר כיום במסגרת הגבלות שהמשיבה נטלה על עצמה באופן וולונטרי, לרבות, כפי שצוין לעיל, מתן אזהרת בריאות ושיווק המוצר אך ורק למעשנים בגירים.

(ה) **העותרת מתנהלת בחוסר תום לב**: יש לדחות על אתר את הבקשה, כמו גם את העתירה בכללותה, לאור חוסר תום לבה של העותרת. הדבר בא לידי ביטוי בהיעדר בדיקה מינימלית של העובדות, עד כדי העלאת בדותות ממש, כגון הטענות בעתירה שצוינו לעיל, באשר להעדר אזהרת בריאות ושיווק לקטינים. זאת, בנוסף להשמטת עובדות נוספות, עליהן נעמוד בהמשך הדברים.

(ו) **הבקשה חותרת לשינוי המצב הקיים ולא לשימורו**: מטרתו של צו ביניים היא שימור המצב הקיים. לעומת זאת, העותרת מבקשת לשנות את המצב הקיים, וזאת על-ידי איסור על מכירת המוצר הנדון, והפיכתו של סיגריות ומוצרי טבק אחרים המבוססים על בעירה לאפשרות הזמינה העיקרית לציבור המעשנים.

(ז) **צו הביניים זהה לסעד המבוקש בעתירה העיקרית ואף "בולע" אותו**: צו הביניים המבוקש, קרי – איסור מוחלט על מכירת המוצר, הוא רחב אפילו יותר מהסעד המבוקש בעתירה העיקרית – שהוא מתן טעם לאי סיווגו של המוצר כ"מוצר טבק" כמשמעו בחוק הגבלת הפרסומת. אשר לצו הביניים החלופי, המבקש כי בית המשפט הנכבד יקבע, כצו ביניים, כי יש לראות את המוצר כ"מוצר טבק" כמשמעו בחוק הגבלת הפרסומת על-מנת שישווק בהתאם לו – בניגוד להלכה הפסוקה, עסקינן למעשה בצו ביניים הזהה לסעד המבוקש בעתירה העיקרית.

(ח) **שיהוי**: לבסוף, הבקשה למתן צו ביניים לוקה בשיהוי כבד. העותרת המתינה שלושה חודשים תמימים בטרם הגישה את הבקשה, דבר שאינו עולה בקנה אחד עם הדחיפות שהיא מייחסת לבקשתה.

8. נשוב ונדגיש, כי עובר להשקת המוצר, ולאורך כל התקופה במהלכה עשתה המשיבה הכנות להשקתו תוך השקעה של מיליוני דולרים, עמדתו העקבית והחד משמעית של משרד הבריאות, כפי שבאה לידי ביטוי במכתבו מיום 15.5.2016 ובהתבטאויות פומביות אחרות, הייתה ש-IQOS, ובאופן ספציפי יחידות הטבק

לחימום (HEETS) בהן נעשה שימוש, אינו "מוצר טבק" כמשמעו בחוק הגבלת הפרסומת. המשיבה הסתמכה על עמדה זו בקבלת החלטותיה. לפיכך, למען הזהירות בלבד ומבלי לגרוע מכך שהעתירה והבקשה למתן צו ביניים הן משוללות כל יסוד, תבקש המשיבה כי ככל שבית המשפט הנכבד יראה לנכון, במסגרת הבקשה, להחיל על יחידות הטבק הגבלות כלשהן שמקורן בחוק הגבלת הפרסומת, הרי שייקבע כי תחולת הוראות חוק הגבלת הפרסומת לעניין אזהרות הבריאות תהיה מאוחרת יותר, באופן שיינתן למשיבה פרק זמן של ששה חודשים (לפחות) על מנת להתאים את נוסח האזהרות לאלו המתחייבות על פי לשון חוק הגבלת הפרסומת, וזאת לאור ההכנות הנדרשות להוצאת שינוי כזה אל הפועל, כמפורט בסעיפים 71-73 להלן.

9. כאמור, IQOS משתייך לקטגוריה חדשה של מוצרי טבק מחומם ללא בעירה. למען שלמות התמונה יובהר, כי המשיבה תומכת ברגולציה של קטגוריה זו של מוצרים, שתביא בחשבון את מאפייניהם הייחודיים, את אופן השימוש בהם ואת הביסוס המדעי של פוטנציאל הנוק המופחת של המוצר ללא בעירה הנבחן לעומת עישון סיגריות. עם זאת, אין זה ראוי לפקח על מוצרים לחימום טבק ללא בעירה כאילו היו מוצרי טבק לעישון, מאחר שהדבר ימנע ממעשנים בגירים מלהבין שקיימת חלופה עדיפה על המשך עישון. העותרת מבקשת כי בית המשפט הנכבד יתערב בהחלטת שר הבריאות (ורשויות נוספות) שהכיר בפוטנציאל לנזק מופחת שמוצרים לחימום טבק ללא בעירה מביאים עמם למעשנים. לעתירה לאסור על המוצר או לפקח עליו בהתאם לחוק הגבלת הפרסומת אין בסיס משפטי, והיא גם אינה עולה בקנה אחד עם האינטרס הציבורי. בהתאם, יש לדחותה.

ב. רקע עובדתי על מערכת IQOS

ב(1). מערכת IQOS היא מוצר לחימום טבק ללא בעירה בעל פוטנציאל להפחתת נזק

10. מערכת IQOS שונה באופן יסודי מסיגריות ומוצרי טבק לעישון אחרים. מערכת IQOS מבוססת על חימום אלקטרוני מהיר של טבק לטמפרטורה מוגדרת מראש, שהיא נמוכה בהרבה מהטמפרטורה בה מתרחשת בעירה. IQOS כולל שני מרכיבים עיקריים: (1) מחזיק אלקטרוני לחימום טבק ("מחזיק IQOS") עם מטען; (2) יחידות טבק לחימום, המיוצרות באופן מיוחד עבור מערכת IQOS, ומשווקות תחת השם המסחרי HEETS (להלן גם: "יחידות הטבק"). את יחידת הטבק יש להכניס למחזיק IQOS, המחמם את הטבק, על-מנת ליצור אדים אותם ניתן לשאוף, השונים מאוד בטיבם מעשן. יחידות הטבק שונות באופן מהותי מסיגריות, ולא ניתן לעשן אותן באופן עצמאי.

◀ העתק של הוראות ההפעלה של מערכת IQOS, המסבירים על אופן השימוש במערכת, בצירוף איורים, מצורף לתגובה זו ומסומן כנספח "1".

11. קיים הבדל מהותי ובסיסי בין אופן השימוש במערכת IQOS לבין עישון טבק. היווצרות עשן מחייבת תהליך בעירה (combustion), בהקשר דידן – נדרשת הצתה ובעירה של טבק בטמפרטורה של כ-600-800 מעלות בהליך רציף שדורש חמצן. זהו התהליך המתרחש בסיגריות, למשל כאשר הטבק נשרף עד לפילטר וכתוצר לוואי של השריפה נוצר אפר.

12. בשונה מכך, מערכת IQOS מחממת באופן אלקטרוני את הטבק המצוי ביחידת הטבק לחימום, המגיע לטמפרטורה מקסימלית של 300 מעלות בקירוב. טמפרטורה זו נמוכה משמעותית מהטמפרטורה הנדרשת לבעירה (למעלה מ-400 מעלות). בשונה מסיגריות, הטבק שביחידות הטבק לחימום (HEETS) אינו ניצת, נשרף או בוער בשום נקודת זמן במהלך השימוש; עשן לא נפלט; ואדי הטבק לא נפלטים אלא אם

המשתמש שואף מיחידות הטבק. למעלה מכך, בשונה מסיגריות, כאשר המשתמש שואף מיחידות הטבק, הטמפרטורה של הטבק למעשה יורדת. כניסת אוויר לטבק - אשר גורמת לטבק שבסיגריה להתחמם באופן משמעותי - גורמת לטבק שביחידות הטבק לחימום **להתקרר**. זאת מאחר שלא מתרחשת בעירה ביחידות הטבק. לאחר כל שאיפה, הטבק חייב בחימום נוסף על-ידי גוף החימום לפני שניתן יהיה לקחת שאיפה נוספת.

אם מערכת החימום כבויה, הטמפרטורה שבטבק שביחידת הטבק יורדת באופן מדי. זאת, להבדיל מתהליך הבעירה בסיגריה, המתרחש בעצמו (לאחר ההצתה) גם בהעדר מקור חום חיצוני. בנוסף, יחידות הטבק אינן נשרפות כמו סיגריות. בניגוד לסיגריות, המבנה של יחידות הטבק לחימום נשאר כשהיה לאחר השימוש, הטבק אינו מתכלה ולא נוצר אפר.

כמו כן, בניגוד לבעירה, הפקת אדי הטבק באמצעות חימום אפשרית גם בסביבה נטולת חמצן.

13. מערכת IQOS מייצרת אדי טבק, השונים מבחינה פיזית וכימית מהעשן הנוצר בבעירה בסיגריה. בנוסף, אדי הטבק מכילים כימיקלים מזיקים ובעלי פוטנציאל להזיק ברמות נמוכות מאלה שבעשן הסיגריות.

14. מערכת IQOS היא מוצר חדשני שהוא תוצאה של מחקר ופיתוח אינטנסיבי, במסגרת מחויבות להציע מוצרים ללא עשן המהווים בחירה עדיפה בהרבה על סיגריות עבור מעשנים בגירים שאינם מעוניינים להפסיק לעשן. חברת Philip Morris International, Inc. (להלן: "PMI, Inc.") השקיעה בעשור האחרון למעלה מ-3 מיליארד דולר ארה"ב בפיתוח מוצרים בעלי פוטנציאל להפחתת סיכון, לרבות IQOS, ולשם כך גייסה לשורותיה למעלה מ-400 מדענים ומומחים מהשורה הראשונה.

15. כפי שצוין על-ידי ארגון הבריאות העולמי (WHO), לחלופות לעישון סיגריות יכולה להיות השפעה מהותית על הפחתת הסיכון לבריאות המעשנים והנזק לאוכלוסייה. בהתאם למסמך של ה-WHO:

"If the great majority of tobacco smokers who are unable or unwilling to quit would switch without delay to using alternative source of nicotine with lower health risks, and eventually stop using it, this would represent a significant public health achievement"¹.

16. המידע המדעי על IQOS נגיש בכתובת: www.pmiscience.com. בנוסף, תיק המוצר של המערכת לחימום טבק המסכם את המידע המדעי על IQOS הוגש לנציבות האירופית ולרשויות המוסמכות של כמה ממדינות האיחוד האירופי, בהתאם לרגולציה הנהוגה באירופה לגבי "מוצר טבק חדש" (novel tobacco products)². כעולה מתיק המסמכים האמור, בהתאם למידע המדעי הקיים, מעבר מלא ל-IQOS מביא לסיכון מופחת לנזק לעומת עישון סיגריות.

בנוסף, בהתבסס על מחקר מדעי מקיף של PMI, INC., בחודש דצמבר 2016 הוגשה למנהל התרופות והמזון האמריקאי (ה-FDA) בקשה להכיר ב-IQOS כ-Modified Risk Tobacco Product, על-מנת שיתאפשר לה לשווק אותו בארצות הברית כמוצר עם סיכון מופחת לנזק ממחלות הקשורות לשימוש בטבק. בחודש מרץ 2017, PMI, INC. פנתה ל-FDA בהליך של Premarket Review of New Tobacco Products עבור ה-IQOS. מדובר בהליך שיש לבצעו עבור כל מוצר טבק חדש אותו מבקשים למכור

¹ http://www.who.int/fctc/cop/cop7/FCTC_COP_7_11_EN.pdf?ua=1

² התיק נגיש ב- https://www.pmiscience.com/system/files/publications/ehtp_technical_and_scientific_dossier_27_may_2016_redacted_002.pdf

בארה"ב, בין שהוא מופחת סיכון ובין שלא. בניגוד לישראל "מוצר טבק" מוגדר בארצות הברית ככל מוצר שמיוצר או מופק מטבק ומיועד לצריכה על-ידי בני אדם, ללא קשר לאופן הצריכה.

17. נכון למועד כתיבת תגובה זו, ה-IQOS נמכר באוקראינה, איטליה, בריטניה, גרמניה, דנמרק, זרומ אפריקה, הולנד, קנדה, יוון, ישראל, יפן, מונקו, ניו זילנד, פורטוגל, ספרד, קזחסטן, רומניה, רוסיה, שוויץ ובכמה חנויות פטורות ממכס. למעלה מ-1.4 מיליון מעשנים ברחבי העולם כבר ויתרו באופן מלא על עישון ועברו להשתמש במערכת IQOS.

18. בניגוד לציטוט המובא בעתירה, לשם המסחרי "IQOS" אין משמעות מיוחדת, והוא אינו ראשי תיבות. השם "IQOS" מעביר תחושה של מודרניות וטכנולוגיה. הוא קצר, וקל לזכירה ולהגייה במגוון שפות.

ב(2). מערכת IQOS בישראל

19. כמפורט ביתר הרחבה בסעיפים 48-55 להלן, הרשויות בישראל הכירו בכך ש-IQOS הינו מוצר מקטגוריה חדשה, הנבדל מסיגריות ומעישון. המשיבה הסתמכה על עמדה זו כאשר החליטה למכור את IQOS בישראל.

20. המשיבה החלה לפרסם את המוצר בישראל בחודש דצמבר 2016. במהלך חודש ינואר 2017 החלה המשיבה למכור אותו באינטרנט, ובחודש פברואר 2017 היא החלה למכור אותו בנקודות מכירה נבחרות.

21. המשיבה נוקטת מיוזמתה בפעולות שונות אשר נועדו להזהיר את המשתמשים כי IQOS הוא מזיק לבריאות וממכר. רק כדי לסבר את האוזן נציין כי:

(א) המשיבה מדפיסה מיוזמתה על החזית של כל חפיסה של יחידות הטבק לחימום הנמכרות בישראל אזהרת בריאות ברורה וחד משמעית, המתפרסת על גבי 30% מחזית החפיסה. לשון האזהרה הינו "מוצר זה מזיק לבריאותך וממכר". אזהרה זו עולה בקנה אחד עם נוסח האזהרה עבור מוצרי טבק ללא עשן, הקבוע בסעיף 12 לדירקטיבה האירופית משנת 2014 בעניין ייצור, הצגה ומכירה של טבק ומוצרים קשורים (להלן: "הדירקטיבה האירופית")³.

(ב) בנוסף, כל פרסומת למוצר נושאת אזהרת בריאות, בנוסח המתואר לעיל, המתפרסת על פני 10% מהפרסומת.

22. המשיבה אינה משווקת, מפיצה או מוכרת את מערכת IQOS לקטינים מתחת לגיל 18, ונוקטת אמצעים אקטיביים נרחבים כדי להבטיח שהמוצר לא יגיע לידיהם. לצורך כך, מקפידה המשיבה כי:

(א) על גבי כל חפיסה של יחידות טבק לחימום ייכתב במפורש כי "המכירה אסורה לקטינים מתחת לגיל 18", ובכל באנר פרסומי ואמצעי תקשורת כתוב אחר ייכתב במפורש כי "הפרסומת מיועדת למעשנים בגירים מעל גיל 18".

(ב) כל רכישה של המוצר באמצעות החנות המקוונת אותה מפעילה המשיבה כפופה להליך אימות גילו וזהותו של האדם הנכנס לחנות. הליך אימות זה מנוהל על-ידי צד שלישי, המאמת, באופן מקוון (on

³ DIRECTIVE 2014/40/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 3 April 2014 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning the manufacture, presentation and sale of tobacco and related products and repealing Directive 2001/37/EC. Available on <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0040>.

(line) את גילו של הרוכש וכן את ההתאמה בין שמו הפרטי, שם משפחתו ומספר תעודת הזהות שלו. במקרה של אי התאמה, הניסיון לביצוע העסקה יידחה על-ידי המערכת.

בנוסף, מכירת המטען והמחזיק האלקטרוני של מערכת IQOS בנקודות המכירה נעשית לעת הזו על-ידי נציגי מכירות שהוכשרו במיוחד לתפקיד זה על-ידי המשיבה. נציגי מכירות אלה הודרכו ליצור קשר רק עם מעשנים בגירים, לסיים מייד כל אינטראקציה עם מי שאינו מעשן ולבקש תעודת זהות של המעשן בכל מקרה של ספק לגבי גילו.

◀ תמונות של חפיסת יחידות הטבק עם האזהרות המפורטות עליהן מצורפות ומסומנות כנספח "2".

23. מן האמור עולה, כי כל טענות העותרת לפיהן מדובר במוצר המשווק ומופץ לציבור כולו (ובכלל זה לקטינים), בלא כל אזהרה כנדרש הינן טענות שגויות ומטעות.

24. נכון למועד הגשת תגובה זו נמכרו בארץ אלפי ערכות של IQOS. ערכת IQOS הכוללת מטען ומחזיק אלקטרוני נמכרת, לעת הזו, תמורת 350 ש"ח.

25. בהשקת המוצר בישראל השקיעה המשיבה מיליוני דולרים, לרבות ברכישת מלאי ובביצוע הזמנות נוספות שבדרך, המותאמים כמובן כולם לשפה העברית, בשכירת חנות ייעודית והתאמתה לשם מכירת המוצר, בהכשרת צוותי שיווק ומכירות וכיו"ב.

ג. הטיעון המשפטי

ג(1). דין הבקשה למתן צו ביניים להידחות נוכח סיכוייה הנמוכים של העתירה

26. כפי שיפורט בהרחבה להלן, הן לשון חוק הגבלת הפרסומת, הן הליכי החקיקה בשנים האחרונות, והן עמדתו של משרד הבריאות עצמו כפי שהובעה בדיוני ועדת הכלכלה בכנסת וכפי שנמסרה לרשות המיסים לפני קרוב לשנה, מראים בבירור כי חוק הגבלת הפרסומת אינו חל על IQOS. בנסיבות אלו, סיכויי העתירה להתקבל קלושים. די בכך כדי להביא לדחיית הבקשה למתן צו ביניים.

ג(1)1. לשון חוק הגבלת הפרסומת והוראותיו מלמדות כי מערכת IQOS אינה נכללת בחוק

27. הטענה העיקרית עליה מבוססות העתירה והבקשה, הינה כי IQOS מהווה "מוצר טבק" כהגדרתו בחוק הגבלת הפרסומת. כמפורט להלן, מדובר בטענה חסרת כל יסוד עובדתי או משפטי.

28. יחידות הטבק (בעלות שם המותג "HEETS") מכילות טבק, ובשל כך חלה עליהן פקודת הטבק [נוסח חדש], המסדירה באופן ספציפי את היבוא והמסחר של טבק בישראל. יחידות הטבק נחשבות "טבק מיוצר" על פי הגדרתו בפקודת הטבק:

"טבק" – נטעי טבק ועלי טבק, לרבות טומבק וחיישה, טבק מיוצר ושאינו מיוצר, וכן זרעי טבק.

"טבק מיוצר" – טבק חתוך, טומבק חתוך, חיישה חתוכה, סיגריות, סיגרים, טבק הרחה, טבק לעיסה וכל טבק שהיה נתון לתהליך המכשירו לצריכה".

29. עם זאת, העובדה שמדובר ב"טבק מיוצר" לפי פקודת הטבק, אינה משמיעה כלל ועיקר כי יחידות הטבק הינן "מוצר טבק" הכפוף להוראות חוק הגבלת הפרסומת.

30. "מוצרי טבק" הוגדרו בסעיף 1 לחוק הגבלת הפרסומת באופן הבא:

"טבק בכל צורה שהיא הנועד לעישון, להרחה, ללעיסה או למציצה לרבות סיגריות, סיגרים, סיגרלות, טבק לנרגילה וטבק למקטרת". [ההדגשה שלנו].

31. משמע, על מנת שיחידות הטבק ייחשבו "מוצר טבק" בהתאם לחוק הגבלת הפרסומת, צריכים להתקיים שני התנאים המצטברים הבאים:
- (א) המוצר הינו "טבק בכל צורה שהיא".
- (ב) הטבק נועד לאחד מאלה: "לעישון, להרחה, ללעיסה או למציצה".
32. בשים לב לכך שיחידות הטבק אינן נכנסות בגדר אחד השימושים הספציפיים שהוגדרו בחוק הגבלת הפרסומת, קרי עישון, הרחה, לעיסה או מציצה, הרי הן אינן "מוצר טבק" כהגדרתו בחוק הגבלת הפרסומת.
33. כמובן שהמטען והמחזיק האלקטרוני של מערכת ה-IQOS (אשר כזכור, הינם מכשירים אלקטרוניים שאינם מכילים טבק), אינם מהווים "מוצר המשמש לעישון טבק", כהגדרתו בחוק הגבלת הפרסומת, המגדיר אותו כ"מוצר המשמש לעישון טבק, בכל צורה שהיא, לרבות נרגילה, מקטרת ונייר לגלגול סיגריות". זאת משום שאף ההגדרה הנזכרת לעיל תלויה בפעולת העישון (הכרוכה בהכרח בבעירה) שבבסיס המוצר.
34. חוק הגבלת הפרסומת לא מגדיר מהו עישון אלא שכמפורט בפתח הדברים, ברור וגלוי כי פעולת ה"עישון" קשורה קשר הדוק בקיומו של "עשן". כך, למשל, במילון רב מילים⁴ מוגדר המונח "עישון" באופן הבא: "הפעולה שעושה מי שמעשן טבק או חומר אחר (בסיגריה, במקטרת או בסיגר). שאיפת עשן הטבק לתוך הפה ופליטתו החוצה". פעולת העישון מוסברת כ"העלאת עשן, הוצאת פיח ועשן תוך כדי בעירה".
35. פעולת העישון אינה, אם כן, שאיפה כשלעצמה, אלא שאיפה ופליטה של חומר מסוים, קרי – עשן, תוך כדי בעירה. כך, ברור כי אין שאיפת עשן כשאיפת חמצן או במקרה שבפנינו – כשאיפת אדי טבק.
36. נחזור ונדגיש, כי המוצר אינו מאפשר שריפת טבק ובעירתו, ולכן אינו מאפשר שאיפת עשן. המוצר מאפשר אך ורק חימום מבוקר של הטבק באופן היוצר אדי טבק לשאיפה.
37. ודוק. כאמור לעיל, המחוקק הגדיר באופן מפורש על איזה שימושים יחול החוק. מדובר ברשימה סגורה. פעולה של שאיפת אדים אינה נכללת בגדר אותה רשימת שימושים.
38. בהקשר זה יוער, כי במקומות בהם המחוקק ראה לנכון להרחיב את גדרי הוראות חוק הגבלת הפרסומת, הוא עשה זאת באופן ברור ומפורש. כך למשל, הגדרת "מוצרי טבק" כוללת "טבק בכל צורה שהיא הנועד לעישון, להרחה, ללעיסה או למציצה לרבות סיגריות, סיגרים, סיגרלות, טבק לנרגילה וטבק למקטרת". "מוצר המשמש לעישון טבק", כולל בהגדרתו "מוצר המשמש לעישון טבק, בכל צורה שהיא, לרבות נרגילה, מקטרת ונייר לגלגול סיגריות". ראה עוד בהקשר זה של שימוש במילה "לרבות": הפירוט בסעיף 3 לחוק, לעניין "איסור פרסומת באמצעים מסוימים"; סעיף 5, לעניין "הגבלת פרסומת"; וסעיף 9, לעניין "אזהרה".
39. לעומת זאת, הרישא להגדרה של "מוצרי טבק" בחוק הגבלת הפרסומת, שעניינה סוג השימושים בטבק, אינה כוללת את הביטוי "לרבות" אלא יוצרת רשימה סגורה של שימושים בטבק.

40. יתרה מכך, בחינת הוראות חוק הגבלת הפרסומת בכללותן אף היא מלמדת כי אכן מערכת IQOS אינה נכללת ואינה יכולה להיכלל בגדרו. כך, למשל, סעיף 9 לחוק, שכותרתו "אזהרה", קובע כי יש להצמיד אזהרת בריאות לחפיסות של מוצר טבק בהתאם לנוסחים הקבועים בצו הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק (שינוי נוסחי אזהרה), תשס"ג-2002. האזהרות המופיעות בצו מתייחסות לסיגריות, עישון ועשן. כך, למשל, בסעיף 1 לצו נקבע נוסח אזהרה ל"שלט מותר" לפיו "סיגריות גורמות למחלות ומוות בטרם עת".

חוסר התאמה זה מלמד לא רק על כך שחוק הגבלת הפרסומת אינו חל על מערכת IQOS, אלא גם שלא ניתן להחילו עליה מבלי לבצע בו שינויים יסודיים התואמים את המוצר החדש על כל מאפייניו הייחודיים והטכנולוגיה השונה שלו.

2.(1). הליכי חקיקה לתיקון חוק הגבלת הפרסומת מלמדים כי החוק אינו חל על IQOS

41. בעת חקיקת חוק הגבלת הפרסומת, בשנת 1983, ראה המחוקק לנגד עיניו את הסיגריה המוכרת – טבק עטוף בנייר, המוצת באש והמעלה עשן אותו שואף המעשן. משכך, התייחס המחוקק בהגדרת "מוצרי טבק" אך ורק לפעולת העישון.

42. במסגרת תיקון מס' 3 לחוק הגבלת הפרסומת, בשנת 2004⁵, נוספו לחוק הגבלת הפרסומת גם פעולות הרחה, לעיסה ומציצה.

43. בניגוד לנטען בסעיפים 31-32 לעתירה, בתיקון מס' 3 המחוקק לא ביקש לכלול בהגדרה של "מוצרי טבק" את כל סוגי צריכת הטבק. כוונת המחוקק באותו התיקון, כפי שעולה מדברי ההסבר להצעת החוק,⁶ הייתה אך ורק להתאים את חוק הגבלת הפרסומת להגדרה שנקבעה על-ידי ארגון הבריאות העולמי, כפי שהופיעה באמנת המסגרת לפיקוח על טבק (WHO Framework Convention on Tobacco Control) (להלן: "FCTC"), הקובעת בסעיף 1(f) בזו הלשון:

"tobacco products" means products entirely or partly made of the leaf tobacco as raw material which are manufactured to be used for smoking, sucking, chewing or snuffing."

44. רק ארבע שנים מאוחר יותר, בשנת 2008, הוספה הגדרת "מוצרי המשמש לעישון טבק" במסגרת תיקון מס' 4 לחוק,⁷ שכותרתו "החלה על מוצרים המשמשים לעישון טבק". תיקון זה נולד במטרה לצמצם את תופעת עישון הנרגילה אשר הפכה לרווחת בקרב בני נוער קטינים באותה העת.⁸ בית המשפט הנכבד מופנה לעניין זה גם להגדרה המפורשת של "waterpipe tobacco" (טבק לנרגילה) בדירקטיבה האירופית, לפיה מדובר בטבק המיועד לעישון. אכן, הגדרה זו משקפת את העובדה שהשימוש בנרגילה כרוך בהליך של בעירה, ביצירה של עשן ובשאיפתו של העשן על-ידי המעשן.

45. הנה כי כן, המחוקק עצמו הכיר בקוצר יריעת החוק, ובכך שהחוק אינו חל על כל המוצרים שהמחוקק שוקל לפקח עליהם. לכן, בכל פעם שהמחוקק ביקש להחיל את הוראות חוק הגבלת הפרסומת על מוצרים ושימושים נוספים, הוא נדרש לתקן את החוק – ועשה כן.

⁵ חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 3), התשס"ד-2004, ס"ח 1957, 535.

⁶ דברי הסבר להצעת חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק (תיקון מס' 6) (הרחבת תחולת החוק), התשס"ד-2004, ח"ח 42, 88.

⁷ חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק (תיקון מס' 4) התשס"ח-2008, ס"ח 2311, 197.

⁸ דברי הסבר להצעת חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק (תיקון מס' 4) (החלה על מוצרים המשמשים לעישון טבק), התשס"ז-2007, ח"ח 160, 230.

46. הדעת נותנת כי אילו היה בכוונת המחוקק לכלול בהגדרת מוצרי טבק את שיטת החימום היוצרת אדי טבק הוא היה עושה כן. אילו המחוקק היה מעוניין לראות בכל מוצר המאפשר לשאוף אוויר שבו מצויים גם מולקולות שמקורן בטבק כנכלל תחת הגדרת החוק להגבלת הפרסומת, חזקה כי הוא היה מנסח את הסעיף באופן זה - אולם לא כך קרה.

47. זאת ועוד. העובדה שמוצרים לחימום טבק ללא בעירה וללא יצירת עשן אינם באים בגדר חוק הגבלת הפרסומת עולה בבירור מההגדרה שהוצעה למונח "עישון" בשתי הצעות חוק ממשלתיות, אשר מעולם לא אומצו לכדי חקיקה מחייבת.

48. הצעת החוק הראשונה הינה הצעת חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק (תיקון מס' 7), התשע"ד-2013. מדובר בהצעת חוק ממשלתית שהובלה על-ידי משרד הבריאות, כאשר במסגרת הדיונים בה הציע משרד הבריאות כי תוסף לחוק הגבלת הפרסומת הגדרה למונח "עישון", באופן הבא:

"עישון" - לרבות בדרך של יצור אדים לשאיפה.

◀ העתק מהנוסח המוצע מצורף לתגובה זו ומסומן כנספח "3".

49. אם כן, אין ולא יכול להיות חולק כי החוק בנוסחו הקיים אינו כולל מוצרים שכתוצאה מהשימוש בהם נוצרים אדים לשאיפה, וזאת גם לפי הצהרות של משרד הבריאות. מסיבה זו סבר המחוקק כי יש לתקן את החוק כדי להחילו על מוצרים אלה. ביטוי לכך ניתן בדבריה של עו"ד מיכל גולדברג מהלשכה המשפטית במשרד הבריאות, בדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת מיום 16.12.2013 (בעמוד 10 לפרוטוקול הדיון):

"זאת הגדרה שמרבה. הפעולה הקלאסית של עישון היא בדרך של שרפה, וכאן אנחנו רוצים לרבות בדרך של ייצור אדים לשאיפה". בחלק ממוצרי העישון החדשים, כמו הסיגריה האלקטרונית, העישון נעשה גם בצורה של מה שנקרא "vaporizing".

◀ העתק העמודים הרלוונטיים מפרוטוקול הדיון מצורף לתגובה זו ומסומן כנספח "4".

50. בסופו של יום, משרד הבריאות, בראשותה של השרה הקודמת, ח"כ גבי יעל גרמן, משך את הצעת החוק. גם ממכתבה של היועצת המשפטית למשרד הבריאות מיום 31.1.2017 (נספח א' לעתירה) עולה, כי הדיונים סביב הצעת חוק זו "לא הבשילו ובסופו של יום ההצעה לא אושרה בוועדה".

51. מדברים אלה עולה, כי משרד הבריאות והמחוקק מכירים היטב בכך שפעולת העישון הינה בדרך של שריפה, וכי לא כל מוצר המכיל "טבק מיוצר" כהגדרתו בפקודת הטבק הוא "מוצר טבק" כמשמעותו על-פי חוק הגבלת הפרסומת.

52. הצעת החוק השנייה היא הצעת חוק למניעת עישון במקומות ציבוריים והחשיפה לעישון (תיקון מס' 4), התשע"ד-2013. בהצעת חוק זו, הוגדר "מוצר עישון" כ"מוצר המיועד ליצור אדים או עשן לשאיפה, באמצעות שריפה או חימום, ובכלל זה סיגריה אלקטרונית, למעט ציוד רפואי רשום כהגדרתו בחוק ציוד רפואי, התשע"ב-2012". פעולת ה"עישון" בהצעת החוק, הוגדרה "לרבות בדרך של אידוי".

53. נוסחה של הצעת החוק יוצר הבחנה ברורה - אדים נבדלים מעשן, חימום נבדל משריפה. אם כן, בחינת יחידות הטבק לחימום (ה-HEETS) בהתאם לשיטתה של המדינה, תלמד כי מדובר במוצר מסוג אחר ולא ב"מוצר טבק" כהגדרתו דהיום.

54. מסקנה זו מקבלת משנה תוקף לאור מכתבו של ראש שירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, פרופ' איתמר גרוטו, מיום 15.5.2016 הממוען לגבי איריס סעדון, מנהלת תחום חוקיות היבוא ברשות המיסים, שהעתק ממנו נשלח למשיבה, בו נכתבו בקשר ל-IQOS הדברים הבאים:

"מדובר בקטגוריה חדשה של מוצרים אשר חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק, התשמ"ג-1983, אינו חל עליה ולפיכך, בין היתר, אין על החברה [פיליפ מוריס בע"מ] חובה להדפיס על חפיסת המוצר הנ"ל אזהרות בריאות כלשהן.

משרדנו פועל להסדרה עתידית של קטגוריה זו ונעדכנכם בכל התקדמות נושא זה."

55. למעשה, במכתב זה גילה משרד הבריאות את דעתו המפורשת, לפיה IQOS משתייך לקטגוריית מוצרים נפרדת אשר חוק הגבלת הפרסומת אינו חל עליה. קטגוריה זו דורשת הסדרה שונה ונפרדת מזו המצויה כיום בחוק.

◀ העתק מכתבו של משרד הבריאות מיום 15.5.2016 מצורף לתגובה זו ומסומן כנספח "5".

56. עמדה ברורה זו, לפיה חוק הגבלת הפרסומת אינו חל על מוצרים המייצרים אדים לשאיפה, עולה גם מהצעת חוק פרטית של ח"כ מיקי רוזנטל, שהונחה על שולחן הכנסת לאחרונה⁹, ושגם בה הוספה הגדרה ל"עישון" על מנת שיכלול גם פעולת אידוי.

◀ העתק הצעת חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק (תיקון - איסור כולל לפרסום מוצרי הטבק), התשע"ז-2017 מצורף לתגובה זו ומסומן כנספח "6".

ג(1).3. הדירקטיבה האירופית מלמדת שיחידות הטבק אינן מוצר טבק לעישון

57. העמדה שהביע משרד הבריאות, כי יש לסווג את מערכת IQOS בקטגוריה נפרדת, לא נולדה יש מאין.

58. עמדה זו עקבית עם גישת האיחוד האירופי. הדירקטיבה האירופית משנת 2014 יצרה קטגוריה חדשה ונפרדת של "מוצרי טבק ללא עשן", וזאת להבדיל מקטגוריה נפרדת של "מוצרי טבק לעישון". קטגוריה זו של מוצרי טבק ללא עשן מפוקחת באופן שונה ממוצרי טבק לעישון במספר אספקטים הקבועים בדירקטיבה. כך למשל, כפי שפורט לעיל, נוסח אזהרת הבריאות על גבי החפיסות של מוצרים ללא עשן שונה מזה של סיגריות. בעוד האזהרה על גבי חפיסות הסיגריות הינה "העישון הורג" (סעיף 9 לדירקטיבה), למוצרי טבק ללא עשן הותאמה אזהרה שונה בתכלית, שהינה "מוצר טבק זה מזיק לבריאותך וממכר" (This tobacco product damages your health and is addictive - סעיף 12(1) לדירקטיבה). נוסח זה דומה לאזהרה אותה מציינת המשיבה ביוזמתה על גבי חפיסות ה-HEETS המשווקות בישראל. כמו כן, השוני בין המוצרים בא לידי ביטוי גם בגודל ובצורת האזהרה, בדרישות דיווח שונות, בהוראות שונות לגבי תוספים (additives) כאמור בסעיף 7 לדירקטיבה ועוד.

59. לגבי סיגריות אלקטרוניות (שהעותרת אינה מבחינה בינן לבין ה-IQOS) מתקיים משטר פיקוח ייחודי, השונה גם הוא מזה החל על מוצרי טבק לעישון, והוא כמפורט בסעיף 20 לדירקטיבה.

⁹ראה:

60. עוד מעניין לציין כי לשם הגדרת הביטוי "סיגריה" מפנה הדירקטיבה האירופית לדירקטיבה 2011/64/EU ממנה עולה (סעיף 3(1)) שסיגריה היא אך ורק טבק בתוך נייר שניתן לעישון **כפי שהוא** - דבר שבעליל אינו הולם את יחידות הטבק בהן עסקינן כאן, שאינן מיועדות ואינן ניתנות לעישון כפי שהן כלל ועיקר.

◀ העתק מהדירקטיבה האירופית מצורף לתגובה זו ומסומן **כנספח "7"**.

◀ העתק מדירקטיבה 2011/64/EU מצורף לתגובה זו ומסומן **כנספח "8"**.

61. בהקשר זה נוסף ונציין כי רשויות מיסים במדינות שונות בעולם (דוגמת שוויץ, איטליה, פורטוגל, רומניה, יוון, קנדה, ניו זילנד, הונגריה וסלובניה) סיווגו יחידות טבק לחימום, דוגמת יחידות הטבק המשמשות ל-IQOS, באופן שונה מסיגריות. כך למשל, סווגו מוצרים אלה בתור "מוצרי טבק אחרים" (תחת סיווג 2403990, בהתאם לגישת הרשויות בישראל) או תחת סיווג ייעודי אחר. כך עולה גם מסעיף 2 להודעתנו של משרד הבריאות, נספח ג' לעתירה.

ג(1).4. סיכום עד כאן

62. המסקנה המתבקשת מן האמור לעיל הינה כי יש לדחות את העתירה בשל סיכוייה הנמוכים להתקבל. לדברים משנה תוקף בשים לב לכך שהעותרת מבקשת לפגוע ללא תקנה בחופש העיסוק של המשיבה, בעוד שפרשנותם של דברי חקיקה צריכה להלוים את חופש העיסוק ולא לחתור תחתיו. כך, למשל, מצאנו כי "[מכות תפישה זו נקבע], כי כל דבר חקיקה צריך להתפרש באופן המקדם את חופש העיסוק" (פרופ' אהרון ברק **פרשנות החקיקה**, עמ' 465). מכאן שעל "בית המשפט להעדיף פרשנות הפוגעת במידה פחותה בחופש העיסוק" (עמ"ס 2814/12 **דודיגז נ' משרד הבריאות האגף לרישוי מקצועות רפואיים**, פסקה 10 והאסמכתאות הרבות שם (פורסם בנבו, 9.7.2013)).

ג(2). מאזן הנוחות נוטה באופן מובהק לטובת המשיבה

63. מושכלות יסוד הן, שבעת ההכרעה בשאלה האם יש ליתן צו ביניים, יבחן בית המשפט הנכבד, לצד סיכויי העותר לזכות בעתירתו, את מאזן הנוחות. במסגרת מאזן הנוחות, יבחן בית המשפט את הנזק שייגרם לעותרת (המבקשת) במידה ולא יינתן צו הביניים, אל מול הנזק שייגרם למשיבה (בענייננו) במידה ויינתן צו כמבוקש. ראה, למשל: בשגי"ץ 2598/95 **אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' המועצה הארצית לתכנון ובניה** (פורסם בנבו, 30.4.1995).

64. במסגרת שיקולי מאזן הנוחות יש לבחון, בין היתר, אם אי מתן צו הביניים יסכל את בירור העתירה העיקרית, וכן את הצורך לשנות את המצב הקיים בטרם התברר החליך לגופו, שהרי הסעדים המבוקשים בענייננו הינם צווים מסוג "עשה", אשר מכוונים להפסקת פעולת המשיבה ולשינויה.

65. ברור וגלוי כי לעותרת עצמה לא ייגרם נזק מכל סוג שהוא. העותרת, גם לפי הצהרתה שלה, אינה מופקדת באופן כלשהו על בריאות הציבור. לפי הצהרותיה שלה מטרתה היא מאבק ב"הון-שלטון" כאשר בין הצווים המבוקשים ל"הון-שלטון", בכל הכבוד, אין דבר וחצי דבר. למעשה, לעותרת אין כלל זכות עמידה בפני בית משפט נכבד זה, שהרי מקום שנפגעים ישירים (לפי הנטען) לא פנו לבית המשפט בטרוניה כלפי המשיבים, לא יישמע מי שמתיימר כביכול לטעון בשמם. גורמים כאלה יכול שהיו צרכני סיגריות או לכל

הפחות ארגונים האמונים על בריאות הציבור¹⁰. השווה להוראות סעיף 11א' לחוק הגבלת הפרסומות, המקנה זכות עמידה, לעניין הליכים של קובלנה פלילית פרטית, ל"גוף ציבורי שמטרתו הגנה על איכות הסביבה או שמירה על הבריאות, שאישר שר הבריאות, רשאי להגיש קובלנה כאמור בסעיף 68 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, על עבירה לפי חוק זה".

66. מכל מקום, טענת העותרת, לפיה הפצתו של המוצר שלא במסגרת מגבלות חוק הגבלת הפרסומות עשויה לגרום נזק חמור לציבור, הינה טענה שגויה. כפי שהוסבר בהרחבה בפרק העובדתי לעיל, המשיבה נוקטת מגוון רחב של פעולות שמטרתן היא יידוע בדבר נזקי המוצר והפוטנציאל הממכר שבו ולהבטיח שהמוצר יימכר רק למעשנים בגירים.

67. בנוסף לנזקים הכלכליים הישירים שייגרמו למשיבה, איסור על מכירת IQOS יפגע ללא תקנה במותג, בתדמיתו ובמוניטין שלו, ויקטין את הסיכוי שמעשנים בגירים יאמצו אותו כחלופה טובה יותר לעישון. לתוצאה זו יש לא רק השלכות כלכליות על המשיבה אלא גם על בריאות הציבור. כמתואר לעיל, אפילו ארגון הבריאות העולמי מכיר בכך שלחלופות לעישון סיגריות יכולה להיות השפעה מהותית על הפחתת הסיכון לבריאות המעשנים ועל הנזק שנגרם לציבור (ר' הציטוט בסעיף 15 לעיל). מתן צו הביניים המבוקש ואיסור על שיווק המוצר ומכירתו יחתור תחת הפוטנציאל של הפחתת הנזק ושיפור בריאות הציבור, שקטגוריה זו של מוצרים מציעה למעשנים בגירים בישראל.

68. איסור על הפצת מערכת IQOS עלול לגרום למשיבה נזק תדמיתי כבד. המוצר, שהוא חלופה עדיפה על סיגריות עבור מעשנים בגירים, עלול להיות מסומן על-ידי הצרכנים כ"בעייתי", וזאת מבלי שהתקיים דיון מעמיק בעתירה העיקרית. למחלך כזה אין כל הצדקה.

69. יודגש, כי הסרת האיסור בשלב מאוחר יותר לא תוכל לרפא את הנזק המסחרי-תדמיתי שייגרם למשיבה, שכן הצרכנים הפוטנציאליים של מערכת IQOS, אשר החליטו לעבור מעישון סיגריות לשימוש במוצרים לחימום טבק ללא בעירה (מהלך לא טריוויאלי כלל עבור צרכן המורגל מזה שנים בעישון סיגריות), יהיו עשויים בשלב מאוחר יותר להירתע ממוצר שמכירתו בשוק הוגבלה לפרק זמן כזה או אחר.

70. הנה כי כן, מתן צו הביניים העיקרי המבוקש יפגע קשות במשיבה.

71. גם צו הביניים החלופי המבוקש (ה"בולע" את הסעד המבוקש בעתירה העיקרית) יפגע במשיבה במידה ניכרת. התאמת הפצתה של מערכת IQOS למגבלות חוק הגבלת הפרסומות, כפי שנדרש בצו הביניים החלופי, מצריכה הכנה נרחבת מצידה של המשיבה. בין היתר, נדרשים עיצוב, ייצור ומשלוח של אריזות חדשות ליחידות הטבק והפצתן באריזות החדשות למפיצים השונים. כמו כן, נדרשת התאמת חוברות ההסבר והמידע המסופק באפיקים השונים (כמו אתר האינטרנט של המוצר) לדרישות המדויקות של חוק הגבלת הפרסומות. כל זאת, שעה שייטכן שבסופו של יום תיקבע רגולציה חדשה אשר תחייב לשנות פעם נוספת את האופן בו מפורסם ומשווק המוצר.

72. פעולות אלה, מלבד הזמן הדרוש להשלמתן, מטבען גם כרוכות בהוצאות כספיות נוספות להן תיידרש המשיבה. הזמן הדרוש להשלמת התהליך, מוערך על ידי המשיבה בכ-29 שבועות (למעלה משבעה חודשים).

¹⁰ לדחיית עתירה על הסף מקום שנפגע ישיר או קרוב יותר אינו מגיש עתירה ראו, למשל: בג"ץ 962/07 עו"ד אמיר לירן נ' היועמ"ש, פסקאות 14-15 לפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה (פורסם בנבו, 1.4.2007); בג"ץ 4068/06 שמואל לם נ' בית הדין הארצי לעבודה, עמ' 6-3 (פורסם בנבו, 27.8.2006); בג"ץ 952/11 עוה"ד נפתלי גור-אריה נ' ממשלת ישראל (פורסם בנבו, 3.2.2011)

73. על פרק הזמן הנדרש להתאמות שיווקיות לדרישות רגולטוריות משתנות אפשר ללמוד גם מחוק הגבלת הפרסומת עצמו. כך, למשל, סעיף 4 לחוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון), התשנ"ה-1995¹¹ קבע תקופת מעבר של חצי שנה לכניסתו לתוקף. תיקון זה קבע כי אם נקבע בתקנות נוסח אזהרה חדש לחפיסת מוצרי טבק, הוא יכנס לתוקפו תוך שמונה חודשים מיום פרסומו ברשומות (ראה סעיף 9(ג) לחוק הגבלת פרסומת). המחוקק התחשב מפורשות בפרק הזמן הממושך הנדרש לשם התאמת חפיסות מוצרי הטבק ואריזותיהם למשטר אזהרות חדש. הדברים הם מקל וחומר בעניינו.
74. על כל אלה יש להוסיף גם את הבלבול שייגרם למעשנים בגירים השוקלים לרכוש או להשתמש במערכת IQOS כתוצאה מהדפסת אזהרות המיועדות למוצרי עישון על גבי יחידות טבק המהוות חלופה טובה יותר שעשויה להציג פחות סיכון לנזק בהשוואה להמשך עישון.
75. לפיכך, מבחינה מעשית צו הביניים החלופי המבוקש שקול לצו הביניים העיקרי המבוקש ויביא גם הוא לעצירה מיידית של שיווק המוצר, תוך גרימת נזקים כבדים למשיבה, לספקיה ולצרכני המוצר.
76. לאור האמור לעיל, ניכר כי הנזק אשר ייגרם למשיבה מחייב דחיית הבקשה למתן צו ביניים, קל וחומר לנוכח היעדרו של כל נזק אשר ייגרם לעותרת או לציבור.
77. לבסוף, הן צו הביניים העיקרי והן צו הביניים החלופי ייצרו למעשה מצב חדש. כפי שנראה עתה, שינוי הסטטוס-קוו הקיים, מהווה שיקול המטה את הכף נגד מתן צו הביניים.

ג(3). צו הביניים המבוקש הינו "צו עשה" אשר אין להוציאו אלא במקרים חריגים ביותר

78. כידוע, צווי ביניים נועדו לשמר את המצב הקיים בעת הגשת הבקשה עד להכרעה סופית בעתירה. מטרתם של צווי הביניים להבטיח כי בבוא היום יוכל העותר לממש את פסק הדין. יפים לעניין זה דבריו של כבוד השופט כהן בבג"ץ 345/61 אל-כאזן נ' מנהל שירות השידור, פ"ד טו 2366,2364 (1961) (להלן: "בג"צ אל-כאזן"):

"... צווי ביניים ניתנים על ידי בית משפט גבוה לצדק על מנת לשמור על המצב הקיים בעת הגשת הבקשה, כדי למנוע שינוי במצב זה לרעת אחד מבעלי הדין או לטובתו כל עוד תלויים ועומדים ההליכים בבית משפט זה"

וכן, דבריה של כב' השופטת (כתוארה אז) ד' ביניש בבר"מ 301/03 אחים סקאל בע"מ נ' רשות שדות התעופה (פורסם בנבו, 18.3.2003):

"מתן צו ביניים בצורתו הגורפת יצור למעשה מצב חדש וישנה את הסטטוס קוו הקיים, וכאמור, בבוא בית המשפט לשקול מתן צו ביניים, הוא יעדיף לשמר את המצב הקיים"

ראה גם: בג"צ 544/85 זיידמן נ' רשות השידור (פורסם בנבו, 26.9.1985).

79. כאמור לעיל, העותרת מבקשת צו ביניים שיאסור על המשיבה לשווק ולהפיץ את מערכת IQOS בישראל. לחלופין, מבקשת העותרת צו ביניים לפיו "עד לקבלת החלטה אחרת, יש לראות במוצר, כמוצר טבק, כך ששיווקו יהיה כפוף לחוק כאמור".

80. על אף שצמד המילים 'צו עשה' לא הוזכר במפורש במסגרת הבקשה, אין ולא יכול להיות חולק כי שני צווי הביניים הנ"ל הינם למעשה צווי עשה זמניים, החותרים לשנות את המצב הקיים. ברי כי סעד המבקש להפסיק את שיווק והפצת מערכת IQOS בישראל, אשר החלו זה מכבר, הינו למעשה צו עשה זמני. באופן דומה, גם צו ביניים המבקש לשנות את הדרך בה מערכת IQOS משווקת כיום, תוך שהמשיבה מסתמכת על מכתבו של פרופ' גרוטו מיום 15.5.2016 ועל עמדות אחרות של משרד הבריאות (כמפורט לעיל), מהווה צו עשה זמני.

81. אלא שצו ביניים מסוג "צו עשה" יינתן במקרים חריגים ביותר וב"משורה קמוצה" בלבד (ראה למשל: בג"צ 4599/07 קקון נ' פרקליטות המדינה - משרד המשפטים (פורסם בנבו, 27.8.2007); בג"צ 8225/14 בדווי ג'מיל ואח' נ' שר הפנים (פורסם בנבו, 2016): "מכל מקום, הסעדים המבוקשים הינם צווי עשה, אשר נועדו לשנות את המצב קיים, וכידוע בית משפט זה אינו נוטה ליתן צוויים מעין אלה במסגרת צו ביניים").

82. המקרה דנן אינו נופל בגדר אותם מקרים חריגים בהם יש מקום להורות על צו ביניים מסוג צו עשה, וזאת מן הטעם הפשוט שכאמור לעיל סיכוייה של העתירה העיקרית להתקבל אפסיים ומן הטעם שמלבד טענות דמגוגיות לא בוסס שום נזק שייגרם אם לא יינתן הצו. די גם בכך כדי להביא לדחיית הבקשה.

ג(4). צו הביניים המבוקש אינו משרת את הסעד העיקרי בעתירה ולמעשה הוא רחב ממנו

83. לא זו אף זו. בחינה של צו הביניים במסגרתו מבוקש להפסיק את שיווק מערכת IQOS אל מול הסעד העיקרי המבוקש בעתירה, מגלה כי צו הביניים אינו משרת ולו במאום את הצו העיקרי בעתירה.

84. צו ביניים, מטבעו, נועד למנוע מצב בו תעמוד העותרת בפני "עובדות מוגמרות" שימנעו ממנה מלממש את פירות זכייתה, ככל שאכן תזכה בעתירה. מצב זה כלל אינו מתקיים בענייננו.

85. העותרת מבקשת מבית משפט נכבד זה להורות למשיב 1 "ליתן טעם מדוע לא יסווג את המוצר המשווק בשם IQOS (להלן: "המוצר") ע"י המשיבה כמוצר טבק, כך שזה יהיה כפוף לחוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק, התשמ"ג-1983".

86. לא ברור כיצד צו ביניים האוסר על שיווק והפצה של המוצר עד להכרעה בעתירה, ישרת את הצו העיקרי אשר מטרתו "לסווג" את יחידות הטבק לחימום כ"מוצר טבק" לפי חוק הגבלת הפרסומת. בין אם יינתן צו הביניים ובין אם לאו – היכולת "לסווג" את המוצר באופן כזה או אחר (ומבלי להידרש לעת הזו להיתכנותו ולנפקותו של סעד "הסיווג") לא תיפגם כהוא זה.

ג(5). צו הביניים החלופי זהה לסעד העיקרי בעתירה

87. גם צו הביניים החלופי, במסגרתו מבקשת העותרת כי עד להכרעה בעתירה יוחלו על מערכת IQOS הוראות חוק הגבלת הפרסומת – דינו דחייה.

88. בחינת צו הביניים החלופי המבוקש מגלה כי מדובר בסעד זהה לצו העיקרי המבוקש בעתירה, ולמעשה "בולע" אותו. משמעות הדבר הינה כי אם יינתן צו הביניים החלופי - למעשה תשיג העותרת את מבוקשה בעתירה העיקרית. לזאת אין לתת יד.

89. הלכה היא כי בית המשפט ינקוט במשנה זהירות בטרם יצווה על צו עשה זמני אשר חופף את הסעד העיקרי שהתבקש בתובענה. עמד על כך בית המשפט הנכבד בבג"צ 846/95 מאיר נ' ממשלת ישראל (פורסם בנבו, 19.2.1995), בפסקה 2:

"... הנה בי כן, צו הביניים, שנתבקש על-ידי העותרים, היה בגדר 'צו עשה' בדבר נושא העתירה העיקרית. ואילו ניתן צו הביניים, כי אז היו העותרים משיגים לפחות את רוב ועיקר - אם לא את מלוא - הסעד שלקבלתו עתרו במסגרת עתירתם. ודי היה, לכאורה, באופי הצו שביקשו העותרים כדי להוביל לדחיית בקשתם..."

וכן, דברי כב' השופט כהן בבג"צ אל-כאזן, עמ' 2364:

"עוד לא נשמע בבית משפט זה כי המבקש יקבל צו עשה בתורת צו ביניים, אשר במתנו ובמילואו יש להלכה ולמעשה משום מתן וביצוע הסעד כולו המבוקש בבקשה גופה."

90. גם בכך די כדי להביא לדחיית הבקשה.

ג(6). העתירה לוקה בשיהוי

91. כמפורט בסעיף 54 לעיל, משרד הבריאות הביע את עמדתו החד משמעית, לכל המאוחר בחודש מאי 2016, כי מוצרים כגון IQOS אינם באים בגדר חוק הגבלת הפרסומת. המשיבה הסתמכה על עמדה זו, והשקיעה משאבים רבים בקידום המוצר כחלופה עדיפה על סיגריות עבור מעשנים בגירים.

92. לא זו אף זו. העותרת, לשיטתה היא, פנתה לשר הבריאות בטרוניה מושא העתירה עוד בחודש דצמבר 2016 אולם את עתירתה זו הגישה רק ביום 19.3.2017. בתווך, החלה המשיבה במכירת המוצר מושא העתירה, תוך השקעת משאבים ניכרים כפי שפורט לעיל.

93. בנסיבות אלה, לוקה הבקשה בשיהוי חמור ויש לדחותה מטעם זה בלבד. לדחיית בקשה לצו ביניים מפאת שיהוי רָאָה, למשל: בג"ץ 340/17 מרדכי חזיזה ואח' נ' שר התחבורה (פורסם בנבו, 16.1.2017); בג"ץ 10259/01 גילה הרץ-חברת מועצת עיריית תל-אביב-יפו נ' רון חולדאי ראש עיריית תל-אביב (פורסם בנבו, 30.12.2001); בג"ץ 6643/97 תעוז-מושב עובדים של הפועל נ' רשם האגודות השיתופיות (פורסם בנבו, 9.11.1997). בקשות אלה נדחו בשל שיהוי כאשר הן ביקשו למנוע פעולה שטרם בוצעה ועמדה להתבצע בסמוך לאחר הגשת הבקשה. השיהוי בענייננו ברור בהרבה שכן מדובר בניסיון למנוע פעילות שכבר התחילה לפני כמה חודשים.

ג(7). העתירה והבקשה לצו ביניים הוגשו בחוסר ניקיון כפיים

94. הלכה מושרשת היא, כי על עותר המבקש סעד מבית המשפט, לבוא בשערי בית המשפט הנכבד בניקיון כפיים. הימנעותו של העותר מלעשות כן עלולה, כשלעצמה, להביא לסילוק העתירה על הסף. יפה לעניין זה האמור בבג"ץ 5498/03 מקמל נ' שר הבטחון, פ"ד נז(6), 97, 101-102 (2003):

"חובתו של העותר להביא בפני בית-המשפט את כל העובדות הרלוונטיות הצריכות לעניין עומדת ביסוד ההליך המתנהל בפני בית-משפט זה בשבתו כבית-משפט גבוה לצדק, ועבר נפסק כי בית משפט זה 'חי' מפי העותר ונותן אמון בדבריו בלא לקיים חקירה ודרישה של העובדות המובאות בפניו..

אכן, הלכה מושרשת היטב היא כי אי-גילויין של עובדות הרלוונטיות לעתירה הוא חוסר ניקיון כפיים, והתנהלות כזו מצד העותר יש בה כדי לשלול, לעיתים כנימוק יחיד, את זכותו לסעד מן הצדק."

ראה גם: בג"ץ 421/86 אשכנזי נ' שר התחבורה, פ"ד מא(1) 410, 409 (1987).

95. בענייננו, העותרת הציגה בפני בית המשפט הנכבד תמונה חלקית, מגמתית ושגויה של פני הדברים, תוך שהיא מסתירה חלק ניכר מן העובדות הרלוונטיות אשר אינן מתיישבות עם טענותיה, ואף סותרות אותן:

(א) העותרת לא גילתה לבית המשפט הנכבד כי ביום 12.3.2017 הגישה מתחרה של המשיבה, דובק בע"מ, עתירה, אשר עוסקת בדיוק באותו נושא – תחולת חוק הגבלת הפרסומת על מערכת IQOS (בג"צ 2269/17 דובק בע"מ נ' שר הבריאות - משרד הבריאות ואח') (להלן: "עתירת דובק"). עתירת דובק זכתה לפרסום באמצעי התקשורת¹². באחד מאותם פרסומים, ב"דה מרקר", אף הובאו דברים מפי מנהל העותרת שהודיע כי בכוונתה להגיש עתירה משלה באותו עניין. אם כן, העותרת הייתה מודעת היטב לעתירת דובק. דא עקא, העותרת הסתירה מפני בית המשפט הנכבד את העובדה כי על אף שבעתירת דובק התבקש בית המשפט הנכבד לקבוע דיון דחוף, הוא לא ראה לנכון לעשות כן וקבע, ביום 12.3.2017, כי תשובות לעתירה יוגשו עד ליום 14.5.2017. לא בכדי נמנעה העותרת מלגלות החלטה זו, המעידה כי אין כל דחיפות וחשיבות המצדיקה כי יינתן צו ביניים עד להכרעה בעתירה.

(ב) העותרת טוענת כי מערכת IQOS משווקת ומופצת לציבור, ובכלל זה לקטינים, בלא כל אזהרה. מדובר בסילוף של העובדות. כפי שהראינו בהרחבה לעיל, המוצר משווק למעשנים בגירים בלבד כאשר עליו מודפס כי "המכירה אסורה לקטינים מתחת לגיל 18". כמו כן, על גבי חפיסת יחידות הטבק לחימום (ה-HEETS) מודפסת אזהרה ברורה ומפורשת, ההולמת קטגוריה זו של מוצרים, לפיה המוצר הינו מוצר מסוכן לבריאות וממכר. באופן דומה, בפרסומים אודות מערכת IQOS, ללא יוצא מן הכלל, מופיעה אזהרה דומה.

(ג) העותרת השמיטה כליל מהעתירה ומהבקשה לצו ביניים את העובדה, כי בשנת 2012 פורסמה הצעה לתיקון (מס' 7) לחוק הגבלת הפרסומת אשר במסגרת הדיונים בה בוועדת הכלכלה של הכנסת הוצע, בין היתר, להרחיב את תחולת חוק הגבלת הפרסומת כך שיחול גם על מוצרים שבהם מבוצע אידוי טבק (ר' פירוט בסעיף 48 לעיל). הצעת חוק זו נמשכה על-ידי משרד הבריאות בראשות שרת הבריאות הקודמת, ח"כ יעל גרמן, לאחר שההצעה נדונה בכנסת במשך שש ישיבות. מייסד העותרת והרוח החיה בה, מר שבי גטניו, נכח בחלק מדיוני ועדת הכלכלה, כך שהעותרת מודעת היטב להצעה זו, שלא נתקבלה, ואף על פי כן הסתירה כליל את קיומה מבית המשפט הנכבד.

(ד) בעתירה נטען כי ההחלטה של משרד הבריאות להמתין בכל הנוגע להחלת חוק הגבלת הפרסומת על מערכת IQOS התקבלה "ללא שנתקיים דיון או החלטה אחרים בקרב הגורמים המקצועיים במשרד". בניסיון לתמוך טענה מופרכת זו הביאה העותרת (בסעיף 11 לעתירה) ציטוט חלקי ביותר של הודעת דובר משרד הבריאות מיום 1.3.2017. העותרת השמיטה מן העתירה את הפתיח להודעת הדובר, אשר קובע בזו הלשון:

"אתמול התקיים דיון של גורמי המקצוע יחד עם שר הבריאות. בדיון הוצגו עקרונות הרגולציה המקובלת בארה"ב ובאירופה. ההחלטות התקבלו על סמך העקרונות שהותוו על ידי הרשויות המוסמכות בארה"ב (FDA) ואירופה. להלן ההחלטות שנתקבלו:..."

¹² ראה למשל: <http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001180658>; <http://www.themarket.com/consumer/health/1.3922093>.

עינינו הרואות, אכן התקיים דיון בקרב גורמים מקצועיים במשרד.

96. בנסיבות אלה, יש לסלק את הבקשה על הסף מטעם זה בלבד.

ד. סוף דבר

97. תגובה זו נתמכת בתצהירו של מנכ"ל המשיבה, מר דניאל אלפן.

98. על יסוד כל האמור והנטען לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את הבקשה למתן צו ביניים.

99. בנוסף מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את העותרת בהוצאות המשיבה, לרבות שכר טרחת עורכי דינה ומע"מ עליו.

מעין באהר, עו"ד

דרור קדום, עו"ד

חגית אברהמי, עו"ד

מיתר ליקוורניק גבע לשם טל ושות', עורכי דין
באי כוח המשיבה 2

היום, 2.4.2017.

תצהיר

אני הח"מ, דניאל אלפן, הנושא ת"ז מס' 336417977 מרחוב חיים הזז 16, תל-אביב-יפו לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אם לא אעשה זאת אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק מצהיר בזאת כדלקמן:

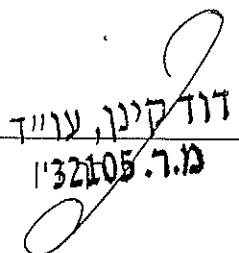
1. אני מכהן כמנכ"ל המשיבה 2, פיליפ מוריס בע"מ (להלן: "המשיבה 2").
2. אני עושה תצהירי זה בתמיכה לתגובת המשיבה 2 לבקשה לצו ביניים שהגישה העמותה לדמוקרטיה מתקדמת בבג"צ 2475/17 – א'.
3. האמור בסעיפים 3-6, 7(ב)-(ד), 8-25, 36, 54-55, 66-72, 74-76, 91-92, 95(ב) לתגובה לעתירה הוא בידיעתי האישית מכוח תפקידי.
4. האמור בסעיפים 1-2, 7(א), 7(ה)-(ח), 26, 32-35, 40-53, 56-61, 65, 73, 77, 80-79, 82-86, 95(א), 95(ג)-95(ד) לתגובה לעתירה הוא נכון לפי מיטב ידיעתי ואמונתי.

זהו שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי זה אמת.

דניאל אלפן

אני מאשר כי ביום 2.4.2017 הופיע בפני עורך דין דוד קינן, מר דניאל אלפן המוכר לי באופן אישי, ואחרי שהזהרתיו כי עליו להצהיר את האמת וכי אם לא יעשה כן יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אישר את נכונות ההצהרה הנ"ל וחתם עליה בפני.

דוד קינן, עו"ד מ.ר. 32105	2.4.2017 תאריך